

Log 766

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej wyższej szkole lasowej we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

W ubiegłym roku szkolnym 1909/10 liczba uczniów zapisanych do kraj. wyższej szkoły lasowej doszła do najwyższej cyfry, jaką ta szkoła dotąd wykazywała, i osiągnęła zarazem granicę najwyższej frekwencji, jaka jest możliwą w tym zakładzie naukowym ze względu na pomieszczenie uczniów w salach zwłaszcza przeznaczonych do rysunków.

Stan uczniów z początkiem roku szkolnego wynosił 78 uczniów zwyczajnych i jednego hospitantą. Równocześnie zwiększoną frekwencją mamy do zaznaczenia pocieszający fakt coraz liczniejszego zgłaszania się uczniów do tej szkoły z stosunkowo lepszym przygotowaniem naukowym i z wyższymi studjami, aniżeli tego wymagają przepisy szkolne, żądające od kandydatów ukończenia sześciu klas gimnazjalnych lub realnych lub też zdania egzaminu wstępnego po ukończeniu przynajmniej czterech klas. Tymczasem w ostatnim roku, jak poniżej załączona tabelka wskazuje, było ogółem 29 uczniów zapisanych do szkoły (37 %), którzy przedłożyli wyższe świadectwa szkolne od wymaganych, w tej zaś liczbie 18 uczniów posiadających maturę gimnazjalną, realną lub ze szkół handlowych.

W roku 1909/10 uczniowie przyjęci do kraj. wyższej szkoły lasowej posiadali

przygotowanie naukowe		I. r.	II. r.	III. r.	razem
IV. klasy	} po złożeniu egzaminu wstępnego	10	6	4	20
V. "		2	2	1	5
VI. "		11	7	6	24
VII. "		2	1	1	4
VIII. "		1	—	—	1
matura gimnazjalna lub realna . . .		7	5	3	15
matura ze szkoły handlowej.		1	2	—	3
szkoły rolnicze		5	—	—	5
liceum angielskie		1	—	—	1
ogółem		40	23	15	78

Z pośród 78 uczniów, zapisanych do szkoły, 40 pochodziło z Galicji.

Egzamin główny odbył się w dniach 23—27. lipca b. r. Do egzaminu tego siadło 13 uczniów, z tych 4 zdało z postępek bardzo dobrym, 4 z dobrym, a 5 z postępek dostatecznym.

W składzie grona nauczycielskiego zaszła zmiana przy katedrze miernictwa; dotychczasowy długoletni nauczyciel tego przedmiotu p. Zygmunt Demianowski, po wyśłużeniu pełnych 30-stu lat, przeszedł w stały stan spoczynku, przyczem Wydział kraj. wyznaczył mu po myśli statutu emerytalnego pobory w wysokości 5.280 koron.

Na miejsce prof. Demianowskiego mianowaliśmy nauczycielem miernictwa p. Władysława Wojtana, asystenta adjunkta c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie, pozostawiając mu i nadal docenturę: geometrii wykresłej, inżynierii lasowej i zabudowania dzikich potoków, rysunków technicznych i konstrukcji.

Nowo mianowany profesor miernictwa na wstępie zwrócił się do Wydziału kraj. z prośbą o odpowiednie skompletowanie muzeum miernictwa przy wyższej szkole lasowej, gdyż nauka tak ważnego dla leśnika przedmiotu nie może się odbywać bez ćwiczeń z uczniami systematycznie prowadzonych przy zastosowaniu różnorodnych a ulepszonych przyrządów.

Przyrządy te stosunkowo dość kosztowne musiały być zakupione w kilku egzemplarzach, gdyż przy ćwiczeniach w lesie tylko kilku uczniów może korzystać z jednego przyrządu, ogólna zaś frekwencja, jak już wspomnieliśmy, podniosła się znacznie w szkole lasowej z początkiem ubiegłego roku szkolnego.

Upoważniliśmy zatem Dyrekcyę szkoły, aby zamówiła na rachunek budżetu za r. 1911 cały szereg przyrządów mierniczych i niwelacyjnych, przeważnie pochodzących z firmy Starke i Kammerer z Wiednia, za ogólną kwotę: 5932 koron, które wstawiliśmy jako nadzwyczajny wydatek do Rubr. III. p. 15. preliminarza szkoły na r. 1911.

Z tej kwoty między inuemi zakupione zostały:

1. trzy instrumenty uniwersalne po 500 kor.
2. trzy instrumenty niwelacyjne po 220 kor.
3. jeden teodolit repetycyjny do tryangulacji za 780 kor,
4. jeden instrument niwelacyjny z lunetą do przekładania i libelą rewersyjną za 400 kor.
5. jeden instrument busolowy za 250 koron,
6. jeden mały stół mierniczy za 190 kor.
7. jedna kierownica tachymetryczna za 220 koron,
8. trzy planimetry kompensacyjne Coradiego po 100 kor.
9. jeden planimetr biegunowo tarczowy za 100 kor.
10. dwa kątomierze pełne (transportery) po 130 kor., oraz wiele innych drobniejszych przyrządów mierniczych, które okazały się niezbędnymi.

Z roku na rok powiększająca się liczba zgłoszeń kandydatów, chcących wstąpić do kraj. wyższej szkoły lasowej, rzeczywisty stan uczniów z ubiegłego roku, dochodzący do 80-ciu, wysunęły znowu jako jedną z najpilniejszych spraw, dotyczących tej szkoły, sprawę dogodnego pomieszczenia tego zakładu naukowego w powiększonym czy też w nowym budynku.

Mając niejednokrotnie już wyrażone wezwanie Wys. Sejmu, ażeby przygotować i przedłożyć w tej mierze odpowiednie wnioski, przygotowaliśmy na razie szczegółowe plany i przybliżone kosztorysy projektowanej budowy w trzech alternatywach.

Biorąc za podstawę stan uczniów od 120—150 i uwzględniając dogodne, jednakże tylko koniecznie potrzebne, pomieszczenie sal naukowych, rysunkowych, laboratoryj i muzeów, wygotowane zostały projekta następujące:

1. alternatywa. Stary budynek pozostaje, dobudowuje się tylko I. piętro i zamyka czworobok. Koszt tej budowy obliczony został na 250.000 kor.

2. alternatywa. Stary budynek po należytej adaptacji pozostaje, dobudowuje się tylko pawilon jednopiętrowy w ogrodzie. Ogólny koszt obliczony został na 242.000 K.

3. alternatywa. W miejsce dotychczasowego budynku buduje się nowy gmach dwupiętrowy na pomieszczenie 150 uczniów. Koszt tej budowy obliczony został na 534.000 koron, oprócz kwoty potrzebnej na opłacenie przez 2 lata czynszu za wynajęcie stosownego lokalu na pomieszczenie szkoły na czas budowy.

Zauważyć przy tem należy, że przy wszystkich trzech alternatywach, oprócz kosztów budowy gmachu, potrzebny byłby jeszcze wydatek 30 do 40.000 koron na wewnętrzne urządzenie szkoły i instalacje do rozprowadzenia wody, światła i opału.

Na obecnej realności, stanowiącej własność funduszu krajowego, nie ciąży żadna pożyczka hipoteczna, w razie zatem budowy nowego gmachu, mogłaby być zaciągnięta

nowa do wysokości około 200 do 250.000 koron, skutkiem czego wydatek w gotówce przy wykonaniu dwóch pierwszych alternatyw byłby zredukowany do kwoty stosunkowo dość nieznacznej.

Nie poprzestając na powyższych projektach, staraliśmy się niemniej znaleźć inny sposób korzystnego załatwienia sprawy pomieszczenia kraj. szkoły lasowej w obrębie miasta Lwowa. Mianowicie podaliśmy do wiadomości przedsiębiorców budowlanych, że fundusz krajowy gotów byłby zamienić realność przy ul. Zyblikiewicza na inną, chociażby od centrum miasta bardziej oddaloną, ale bliższą kompleksu lasów Winnickich, z których szkoła lasowa korzysta przy ekskursjach i ćwiczeniach. Na razie otrzymaliśmy trzy oferty, w tej liczbie jedną od poważnego konsorcjum budowlanego, ofiarującego w zamian za obecną realność szkolną inną parcelę, na której konsorcjum zobowiązałoby się wystawić gmach szkolny własnym kosztem.

Alegat.

Pertraktacje w tym kierunku będą dalej prowadzone, o wyniku ich zawiadomimy Wys. Sejm w następnym sprawozdaniu, przedkładając gotowy projekt do uchwalenia najkorzystniejszy dla szkoły, a zarazem i dla funduszu krajowego.

Wydział krajowy przedkładając w końcu odpis sprawozdania Dyrekcyi wyższej szkoły lasowej we Lwowie za r. 1908/9 wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej wyższej szkole lasowej we Lwowie.

Z Rady Wydziału krajowego

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcji wyższej szkoły lasowej we Lwowie

za rok szkolny 1908/09.

W roku szkolnym 1908/09 zdarzyło się po raz pierwszy od chwili powstania Zakładu, że odmówiono przyjęcia dla braku miejsca jedenastu kandydatom z wyższymi studjami, posiadającym wszelkie warunki do wstąpienia do szkoły, — gdyż mimo bardzo ścisłego przepitywania przy egzaminie wstępnym i odsunięcia znacznej liczby sił słabszych, sala roku pierwszego, mogąca maksymalnie zmieścić 36 uczniów, zapełniła się po brzegi.

Doszliśmy tedy przy ciągłym wzroście liczby studentów do tej oddawna przez Dyрекcyę przewidywanej chwili, że mury jedynej polskiej szkoły lasowej są za szczupłe dla garnącej się do nauki młodzieży.

Wiele przyczyniła się do podniesienia frekwencji zmiana tytułu szkoły na wyższą — albowiem inne szkoły zagraniczne takiego samego typu, posługujące się tym tytułem, ściągają kandydatów, chociaż poziom nauki nie był wcale wyższy od naszego. Brak miejsca w budynku szkolnym przy przepełnieniu tem dotkliwiej daje się odczuwać i niestety zaczyna się niekorzystnie odbijać na biegu nauki.

Oto na pierwszym roku musiano podzielić studentów przy rysunkach technicznych na dwa oddziały na przemian rysujące, ponieważ sala starczy tylko najwyżej na 20-tu.

Niekorzyść stąd ogromna. Kiedyż kandydat na leśnika ma nabyć potrzebnej wprawy w rysunku technicznym, bez którego w praktyce obejść się nie może, zwłaszcza jeśli większość młodzieży, wstępując do zakładu, zaczyna od elementów?

Demonstracye odbywane zawsze w salach wykładowych, z powodu braku miejsca w muzeach, które są oddawna tylko magazynami okazów, przy znaczniejszym napływie uczniów schodzą do rzędu szablonowych czynności urzędowych, ponieważ młodzież, mimo dzielenia na partye, przy natłoku nie może ani należycie okazów oglądać, ani przećwiczyć się w używaniu przyrządów. Oprócz tego profesorowie, chcąc materiał przygotować do ćwiczeń, tracą bardzo wiele czasu na wyszukiwanie okazów i przyrządów, poskładanych po muzeach i rzekomych pracowniach jedne na drugie, a nie mając miejsca na najprostsze ugrupowanie nawet — zniechęcają się do pracy. Że wiele okazów cennych marnieje szybko przy takim stanie rzeczy, jest jasnem dla każdego.

Szkoła chcąc przodować lub przynajmniej iść z postępem w leśnictwie — musi posiadać muzea i pracownie odpowiednio urządzone, dla wszystkich przystępne.

Rozszerzenie budynku, od lat uznane za potrzebne przez Wysoki Sejm i Komisję gospodarstwa krajowego, z roku na rok się odwleka, chociaż widocznem jest, że kwestya rozwoju dalszego szkoły tylko od tego zależy.

Czy rozszerzenie ma się dokonać przez nasadzenie pierwszego piętra na budynku starym, czy przez wystawienie pawilonu pomocniczego w ogrodzie szkolnym, jest rzeczą obojętną, byle tylko Zakład uzyskał już raz potrzebne do pracy muzea i ubikacye. Najtańszym sposobem niezawodnie byłoby nasadzenie pierwszego piętra, a zarazem nie zniszczonoby kawałka z bardzo pięknego ogrodu botanicznego, otaczającego szkołę, w którym gromadzą się wyniki 27-letniej celowej pracy. Kwestya pokrycia kosztów budowy w naszym wypadku wyjątkowo nie gra żadnej roli — ponieważ cały wydatek pokryje

fundusz krajowy bez wkładów. Długotarminową pożyczką na dzisiejszą posiadłość szkolną rozszerzy się i urządzi budynek, a raty tej pożyczki umorzy się z podwyższonej po rozszerzeniu Zakładu subwencji państwowej, która od lat wynosi tylko 14.000 K. rocznie — chociaż inne podobne szkoły dostają dziś o wiele więcej. Oprócz tego rząd musi w myśl przepisów zwrócić około 40 proc. ogólnych wydatków na budowę i urządzenie szkoły.

W roku 1911 kończy służbę profesor botaniki, zoologii i geologii, przeto ostatni czas na przygotowanie odpowiednio wykształconego następcy. Kandydat posiadający profesorski egzamin z nauk przyrodniczych na całe gimnazyum i ile możności stopień naukowy, powinien być doskonale obeznany z florą i fauną krajową dla gospodarstwa leśnego ważną, ponieważ prowadząc co tygodnia po lasach uczniów na wycieczki, musi ich nauczyć ścisłego oznaczania grzybów, roślin, owadów i zwierząt na miejscu w lesie i wskazać sposoby konserwowania zebranych okazów do zbiorów. Młody przyrodnik, pełen chęci do pracy, t. j. mogący się wykazać pracami jakimiś naukowymi, musiałby mimo nabytych już kwalifikacji, pojechać na jeden rok na Akademię leśną we Wiedniu i przesłuchać tak swe przyszłe przedmioty, jak inne pokrewne z leśnictwa, ochronę, botanikę leśną, i przeciwzyć się w pracach laboratoryjnych, ażeby, pogłębiwszy swe wiadomości w dziale entomologii i botaniki w kierunku dla leśników potrzebnym, a na innych uniwersytetach nie specjalizowanym, mógł o d r a z u skutecznie w szkole naszej pracować.

I. Grono nauczycielskie.

Przed rozpoczęciem roku szkolnego w czasie wielkich wakacji zmarł docent ekonomii społecznej, prof. Dr. Władysław Pilat. Docent do języków prof. Tadeusz Pini wyjechał ze Lwowa, zaś prof. Dr. Stefan Pawlik zrezygnował z docentury gosp. wiejskiego — przeto musiano ich zastąpić nowymi siłami i tak: do ekonomii społecznej powołano Dra Zbigniewa Pazdrę, do języków Dra Ludwika Bernackiego, a do gospodarstwa wiejskiego Bronisława Janowskiego. Prowizoryczny profesor adjunkt Aleksander Kozikowski, po powrocie z podróży naukowej, objął na początek wykłady: z oszacowania wartości lasu i statyki leśnej, tudzież z administracyi lasu.

Skład grona nauczycielskiego z końcem roku szkolnego był następujący:

A) Profesorowie stali.

1. Dyrektor szkoły a zarazem profesor Maryan Małaczyński, wykładał urządzenie gospodarstwa lasowego, kierował i zarządzał zakładem.
2. Profesor Zygmunt Demianowski: miernictwo, matematyka zastosowana, pomiar drzewa, łowiectwo.
3. Profesor Stanisław Sokołowski: hodowla lasu, nauka o glebie, meteorologia, wstęp do nauki leśnictwa.
4. Profesor Michał Janeczko: użytkowanie lasu, ochrona lasu, technologia drewna, rybactwo, handel drewnem.
5. Profesor adjunkt Bronisław Błocki: zoologia, botanika, mineralogia i geografia.
6. Profesor adjunkt Aleksander Kozikowski: szacowanie wartości lasu i statyka leśna, administracja lasu.

B) Docenci.

1. Dr. Ludwik Bernacki: język polski, niemiecki, korespondencya biurowa.
2. Władysław Wojtan: zarys inżynierii, rysunki i konstrukcyje do inżynierii, zabudowanie dzikich potoków.
3. Dr. Witold Rybczyński: fizyka, matematyka.
4. Bronisław Duchowicz: chemia i laboratorium chemiczne.
5. Dr. Zbigniew Pazdro: ekonomia społeczna.
6. Bronisław Janowski: zarys gospodarstwa wiejskiego.
7. Dr. Wiktor Hamerski: zasadnicze wiadomości z nauki prawa i administracyi.
8. Dr. Kazimierz Zgórski: pomoc w nagłych wypadkach.

II. Nauki wykładowe.

Program naukowy z r. 1906, projektowany przez Dyrekcyę i wprowadzony za zezwoleniem Wydziału krajowego od jesieni 1907, zatwierdził Wysoki Sejm 14./X. 1908.

Układ programu nowego odpowiada w zupełności i typowi szkoły i wymogom leśnictwa postępowego dni ostatnich. Uwzględniono nadto specjalnie potrzebę ćwiczeń praktycznych, aby młodzież kończąca zakład od razu dawała sobie radę w lesie z czynnościami gospodarzami.

III. Środki naukowe.

Dopokąd przez wybudowanie pierwszego piętra nie uzyskamy miejsca na odpowiednie ugrupowanie nagromadzonego z biegiem czasu materiału naukowego, niepodobna zbiorów wyzyskać przy wykładach i demonstracjach. Brak miejsca tem jest przykrojszy, że liczba uczniów ogromnie wzrosła.

Z końcem roku szkolnego stan środków naukowych był następujący:

A. Biblioteka.

Rozpoczęte dnia 1. lipca 1908 r. porządkowanie biblioteki doprowadzono niemal do końca. Biblioteka ma, jak to Dyrekcyja corocznie zaznacza, znaczne braki z literatury najnowszej, gdyż kredyt zwyczajny 600 Kor. absolutnie starczyć nie może na zakupienie z co roku się pojawiających chociażby tylko najważniejszych dzieł, zwłaszcza, że około 300 Kor. kosztuje prenumerata czasopism, bez których nie podobna śledzić postępu w leśnictwie. Dotacya na bibliotekę i oprawę książek powinna co najmniej wynosić 1.000 Kor. rocznie.

W roku sprawozdawczym zakupiono 47 dzieł w 49 tomach. Prócz tego przybyło kilkanaście darów od Akademii umiejętności, Doświadczalni leśnej w Mariabrunn, Wydziału krajowego, Ministerstwa rolnictwa i innych.

Z końcem roku szkolnego 1908/09 zawierała biblioteka 2.415 numerów w 4.146 tomach, 6 rękopisach, 984 tablicach, mapach tudzież w 27 atlasach.

Z czasopism prenumerowano dla czytelników:

- 1) Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung,
 - 2) Allgemeine Fischerei-Zeitung,
 - 3) Österreichische botanische Zeitschrift,
 - 4) Zentralblatt für Walderzeugnisse,
 - 5) Zentralblatt für das gesamte Forstwesen,
 - 6) Forstwissenschaftliches Zentralblatt,
 - 7) Deutsche Holzzeitung,
 - 8) Land- und forstwirtschaftliche Unterrichtszeitung,
 - 9) Revue des eaux et forêts,
 - 10) Schweizerische Zeitschrift,
 - 11) Vierteljahrschrift für Forstwesen,
 - 12) Das Wetter,
 - 13) Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen,
 - 14) Poradnik językowy,
 - 15) Przegląd higieniczny,
 - 16) Tharandter Jahrbuch,
 - 17) Naturwissenschaftliche Zeitschrift für Forst- und Landwirtschaft,
 - 18) Entomologische Blätter,
 - 19) Österreichische Forst- und Jagdzeitung,
 - 20) Stein der Weisen,
 - 21) Przegląd leśniczy,
 - 22) Wszechświat,
 - 23) Kosmos,
 - 24) Pamiętnik fizyograficzny.
- Nadto nadchodziły bezpłatnie:
- 25) Sylwan od galic. Towarzystwa leśnego,

26) Statistische Nachrichten aus dem Gebiete der Landwirtschaft, od c. k. Ministerstwa rolnictwa,

27) Fotografische Mitteilungen, od firmy Lechner z Wiednia.

Nadzwyczajny kredyt w kwocie 200 Kor. zużyto na oprawę książek. Ponieważ zaś dawniej oprawiano mało książek, byłoby rzeczą bardzo pożądaną, aby kredyt nadzwyczajny zamieniono na zwyczajny, gdyż oprawa czasopism i książek będzie tyle mniej więcej kosztowała co roku, a nadto co najmniej $\frac{1}{3}$ książek potrzebuje jeszcze oprawy.

B. Zbiory.

Zbiorami naukowymi, podzielonymi według grup wykładowych, zajmują się odnośni profesorowie.

Zbiory uzupełniamy okazami, zebranymi na wycieczkach lub przez dokupno.

W roku 1908/09 przybyło:

I. Dla użytkowania lasu:

- 1) Tablica przedstawiająca suszenie kory dębowej garbarskiej;
- 2) Tablica przedstawiająca kozły rzeszotkowe do spławu;
- 3) Tablica przedstawiająca narzędzia do kopania torfu sposobem ręcznym;
- 4) Tablica przedstawiająca upust wody z kluzy drewniancej.

C. Arboretum.

Ogród jest uporządkowany. Trawniki pod drzewami po wyczyszczeniu z marchwicy, popodsiewano odpowiednimi trawami. Szkarp od ulicy Zybkiewiczza obcięto i odarnowano, podmurowanie przy sztachetach żelaznych ponaprawiano.

D. Szkółki doświadczalne.

Szkółki pozakładane w Winnikach i Brzechowicach i ogród doświadczalny leśnotaniczny rozwijamy systematycznie według programu z r. 1901/02.

1) Ogród w Winnikach.

Prace w roku 1908/09 skierowane były przeważnie do utrzymania czystości i do wytepienia traw coraz groźniej występujących i grożących przygłuszeniem młodym drzewkom. Niszczenie traw i chwastów odbywało się przez parokrotne spulchnianie gleby motykami na tych kwadratach, na których sadzonki są jeszcze małe, gdzie więc zachodzi obawa przygłuszenia. Spulchnianie to daje nie tylko ochronę przed trawami ale działa też dodatnio na rozwój młodych drzewek.

Na wiosnę 1909 wykonano następujące zasiewy:

Cryptomeria japonica,

Pinus coreensis,

„ *Lambertiana*,

„ *Murrayana*,

„ *silvestris*,

Quercus pedunculata,

Betula verrucosa.

Założono nowe grupy okazowe z następujących gatunków:

Fraxinus excelsior (Tatry),

„ „ (Podole),

Pinus silvestris (Szkocya)

„ „ (Norwegia),

„ „ (Galicja),

„ „ (Finlandya),

Pinus Laricio austriaca,

„ „ *monspeliensis*,

„ „ *calabrica*,

„ „ *Pallesiana*.

Ćwiczenia odbywane z uczniami II. roku pod kierownictwem profesora hodowli obejmowały:

- a) sadzenie drzew liściastych i szpilkowych wszystkimi używanymi metodami;
- b) siew pełnym rzutem, siew w pasy i talerze;
- c) przesadzanie w szkółce, ręczne i maszynami Hackera;
- d) siew nasion na grzędach w szkółce, gatunków o grubym i drobnym nasieniu;
- e) pielęgnowanie sadzonek.

2. Szkółka w Brzuchowicach.

Na wiosnę przekopano dawne grzędy i przygotowano dwie kwatery dla doświadczeń nawozowych, na jednej zasiano łąbin żółty, jako nawóz zielony, drugą posypano grubo torfem.

Nadto uzupełniono grupy *Pinus Banksiana* z poprzednich lat.

Szkółkami zawiaduje prof. Sokołowski.

IV. Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne.

Szkoła lwowska pomimo pozornie niewłaściwego położenia w mieście wielkiem, posiada wyjątkowo szczęśliwe warunki do wycieczek naukowych praktycznych — gdyż stolicę kraju otaczają znaczne obszary lasów, bądźto miejskich, bądź prywatnych, bądź fundacyjnych, rosnące na różnorodnych siedliskach, rozmaicie gospodarowane, a oprócz tego mamy las szkolny w Winnikach.

Wycieczki cotygodniowe środowe do owych lasów okolicznych i lasu szkolnego nie przedstawiają tedy żadnych trudności, a ćwiczenia wielkie z miernictwa i urządzenia, ujęte w system, przyczyniają się niepospolicie do wyszkolenia praktycznego uczniów we wszystkich działach nauk wykładanych.

Sprawozdanie pisemne o wycieczce każdej, połączone z dyskusją nad treścią, są obowiązujące i rozbudzają umysły.

Tegoroczne ćwiczenia z miernictwa odbyły się w partyi lasu Winnickiego, zwanej „Żupan“, która zupełnie uległa zmianie przez wybudowanie linii kolejowej.

Ćwiczenia z urządzenia tyczyły się w tym roku szkolnym reszty lasu, zwanej „Nad Maryówką“. Opracowano 74.05 ha.

Gdyby w częściach lasu winnickiego od gościńca nie zaszły były ogromne zmiany przez wybudowanie kolei — możnaby urządzenie lasu uważać za skończone, wziąć się do opracowania całości i wystąpić z odpowiednimi wnioskami.

Zmiany owe opóźnią jednak pracę o dwa lata jeszcze.

Wielkie ćwiczenia trwały od 21. czerwca do 30. czerwca.

W ciągu roku szkolnego 1908/9 zrobiono 29 wycieczek naukowych, jako to:

1) Wycieczka uczniów III. roku do Bilcza złotego na dniu 11. do 14. października 1908 pod kierunkiem dyr. Małaczyńskiego i prof. Sokołowskiego.

2) Wycieczka uczniów I. roku do lasów w Sichowie i Zubrzy na dniu 7. października pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

3) Wycieczka uczniów I. roku do lasów w Basiówce na dniu 11. października 1908 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

4) Wycieczka uczniów I. roku do lasów w Brzuchowicach w dniu 28. października 1908 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

5) Wycieczka uczniów III. roku do Zadwórze na dniu 26. lutego 1909 pod kierunkiem prof. Janeczki.

6) Wycieczka uczniów I. roku do Sichowa i Zubrzy na dniu 28. kwietnia 1909 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

7) Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 28. kwietnia 1909 pod kierunkiem dyr. Małaczyńskiego.

8) Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 5. maja 1909 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

- 9) Wycieczka uczniów III. roku do Jaworowa i Sądowej Wiszni na dniu 30. kwietnia i 1. maja 1909 pod kierunkiem prof. Sokołowskiego i prof. adj. Kozikowskiego.
- 10) Wycieczka uczniów III. roku do Piratyna na dniu 3. maja 1909 pod kierunkiem dyr. Małaczyńskiego, prof. Sokołowskiego i prof. adj. Kozikowskiego.
- 11) Wycieczka uczniów III. roku do Janowa na dniu 12. maja 1909 pod kierunkiem prof. Janeczki.
- 12) Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic na dniu 19. maja pod kierunkiem prof. Janeczki i Sokołowskiego.
- 13) Wycieczka uczniów III. roku do Skolego na dniu 26. maja 1909 pod kierunkiem prof. Janeczki.
- 14) Wycieczka uczniów II. roku do Janowa na dniu 26. maja 1909 pod kierunkiem prof. Demianowskiego.
- 15) Wycieczka uczniów I. roku do Winnik na dniu 12. maja 1909 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
- 16) Wycieczka uczniów I. roku do Janowa na dniu 26. maja 1909 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego i prof. Sokołowskiego.
- 17) Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 21. kwietnia 1909 pod kierunkiem prof. Sokołowskiego.
- 18) Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 28. kwietnia 1909 pod kierunkiem prof. Sokołowskiego.
- 19) Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 12. maja 1909 pod kierunkiem prof. Sokołowskiego.
- 20) Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 19. maja 1909 pod kierunkiem dyr. Małaczyńskiego i prof. adj. Kozikowskiego.
- 21) Wycieczka uczniów I. roku do Winnik na dniu 2. czerwca 1909 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
- 22) Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 2. czerwca 1909 pod kierunkiem prof. Janeczki.
- 23) Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dni 2. czerwca 1909 pod kierunkiem dyr. Małaczyńskiego.
- 24) Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 9. czerwca pod kierunkiem prof. Janeczki i Sokołowskiego.
- 25) Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 9. czerwca 1909 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
- 26) Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 23. czerwca 1909 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
- 27) Wycieczka uczniów I. roku do Janowa, na dniu 30. czerwca 1909 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
- 28) Ćwiczenia z miernictwa w Winnikach z uczniami II. roku od 21. do 30. czerwca 1909 pod kierunkiem prof. Demianowskiego.
- 29) Ćwiczenia z urządzenia lasu w Winnikach z uczniami III. roku od 21. do 26. czerwca 1909 pod kierunkiem dyr. Małaczyńskiego i prof. adj. Kozikowskiego.

V. Uczniowie i egzamina.

W ciągu roku szkolnego 1908/9 mieliśmy w zakładzie ogółem 69 uczniów, a mianowicie: A) w zimie: 1. Na półroczu pierwszym 33 — z tego a) bez egzaminu wstępnego 16-tu: Andrycz Włodzimierz, Dąbrowski Kazimierz, Dębski Walery, Grychowski Franciszek, Jackowski Bolesław, Jakubowski Jan, Jurdanów Jurdan (Bułgar), Kalkstein Roman, Kielski Stanisław, Kobiela Michał, Konopnicki Maryan, Kosztulski Stanisław, Krotki Maryan, Pożerski Tadeusz, Skawiński Jerzy, Solik Leon, — 3-ech, z przyjętych bez egzaminu, nie zgłosiło się, 11-tu nie przyjęto z braku miejsca.

b) z egzaminem wstępnym 12-tu: Bentz Julian, Białkowski Marcell, Dźwigniewski Władysław, L'Etauche Rupolf, Lindert Ferdynand, Łoś Jan, Nawratil Franciszek, Semianów Aleksander, Skowron Stanisław, Woszczyński Stanisław, Zdrójkowski Mi-

chał, Zörner Jan, Zwierzchowski Aleksander, — 7-miu odpadło przy egzaminie wstępnym.

c) repetentów 5-ciu: Białkowski Marcei, Dyndowicz Bolesław, Harasymowicz Kazimierz, Madejewski Emil, Zawiliński Wacław.

2) Na półroczu trzecim 16-tu: Bodnar Włodzimierz (rep.), Freytag Karol, Joszt Franciszek, Kosiński Ludomir, Kowalczyk Konstanty, Krzyżanowski Maryan, Leśniowski Józef, Loebl Bolesław, Ostrowski Józef, Śrzednicki Bronisław, Stawowczyk Edmund, Strzembosz Wacław, Świerz Tadeusz, Tomczycki Tadeusz, Wigurski Władysław, Zarzycki Czesław.

3) Na półroczu piątym 18-tu: Bielecki Józef, Gieruszyński Zdzisław, Górski Aleksander, Gosk Bolesław, Greger Jan, Herrmann Stanisław, Janelli Piotr, Karpiński Tadeusz, Koczyński Bolesław, Kruszyński Władysław, Łusakowski Stefan, Małaczyński Konrad, Ryszpler Tadeusz, Staszkievicz Franciszek, Stupnicki Stanisław, Szarras Łucyan, Wyczałkowski Kazimierz, Zagrodzki Włodzimierz.

W lecie, oprócz wyż wymienionych, wstąpiło :

a) na drugie półrocze: Czarnecki Tadeusz, jako repetent.

b) na czwarte półrocze: Dajewski Zdzisław, po przerwie rocznej, spowodowanej złym stanem zdrowia.

Ostatecznie ukończyło :

a) półrocze drugie 17-tu tj.: Andrycz, Czarnecki, Dąbrowski, Dyndowicz, Dźwigniewski, Grychowski, Jackowski, Jakubowski, Kielski, Kobiela, Konopnicki, Krotki, Lindert, Siemianow, Skowron, Zawiliński, Zdrójkowski ;

b) półrocze czwarte: 14-tu: Bodnar, Dajewski, Freytag, Joszt, Kowalczyk, Leśniowski, Loebl, Ostrowski, Śrzednicki, Stawowczyk, Świerz, Tomczycki, Wigurski, Zarzycki.

c) półrocze szóste: 16-tu: Bielecki, Gieruszyński, Górski, Gosk, Greger, Herrmann, Karpiński, Koczyński, Kruszyński, Łusakowski, Małaczyński, Ryszpler, Stupnicki, Szarras, Wyczałkowski, Zagrodzki.

W ciągu roku szkolnego wystąpiło ze szkoły, względnie nie otrzymało promocji 22.

Egzamin główny odbywał się w roku szkolnym 1908/09 w obydwu terminach.

1) w lutym 26. i 27. Władysław Świerczewski otrzymał postęp dobry; Buzek Jan niedostateczny po raz pierwszy, a Kotarski Wojciech niedostateczny po raz drugi.

2) w lipcu od 23. do 28.

Postęp bardzo dobry otrzymali: Szarras Łucyan, Bielecki Józef, Karpiński Tadeusz, Koczyński Bolesław; postęp dobry: Łusakowski Stefan, Małaczyński Konrad, Gosk Bolesław, Greger Jan; postęp dostateczny: Gieruszyński Zdzisław, Kruszyński Władysław, Stupnicki Stanisław, Wyczałkowski Kazimierz, Górski Aleksander, Zagrodzki Włodzimierz, Buzek Jan; postęp niedostateczny poraz pierwszy: Herrmann Stanisław, Filewicz Jan.

A zatem łącznie ukończyło szkołę uczniów 16-tu.

Delegatami przy egzaminie głównym byli ze strony Wydziału krajowego: WP. Radca dr. Ignacy Szyszyłowicz, ze strony Rządu: WP. c. k. starszy Radca leśnictwa Herman Schreuing.

VI. Kronika.

Szkołę zwiedzali kilkakrotnie JWP. dr. Tadeusz Pilat, zastępca Marszałka krajowego, JWP. Radca dworu Struszkiewicz Władysław, JWP. Radca dr. Ignacy Szyszyłowicz.

Prace grona nauczycielskiego :

1) Dyrektor Maryan Małaczyński :

a) Dalszy ciąg druków do postępowego zarządu lasami.

b) Administracja dobrami fundacji ś. p. Ignacego Marynowskiego w Kłodzianku z polecenia Wydziału krajowego.

2) Profesor Stanisław Sokołowski:

a) Ogłoszono drukiem:

Wstęp do nauki leśnictwa. Dziełko subwencyonowane przez Wydział krajowy, z 1 mapką i 39 rycinami, 6 ark. druku.

Las a rola. — W „Rolniku“.

W sprawie krajowej szkoły lasowej. — Sylwan, 1908.

Samopomoc. — Sylwan, 1908.

Kilka myśli o samosiewie. — Sylwan, 1909.

Uszkodzenie jodeł przez mszycę. — Sylwan, 1909.

Sprawozdania i recenzje z bieżącej literatury fachowej w Sylwaniu.

b) Redakcja „Sylwana“.

c) Uzupełniono zbiory z botaniki leśnej licznymi okazami w formalinie i okazami suszonymi.

Uzupełniono w poprzednich latach zebraną własną kolekcję preparatów mikroskopowych z anatomii drewna. Kolekcja ta obejmuje obecnie 108 preparatów.

We Lwowie, dnia 31. grudnia 1909.

Dyrekcya wyższej szkoły lasowej.

Małaczyński, w. r.

